

Ústav romanistiky FF JU v Českých Budějovicích
Oponentský posudek na bakalářskou práci

Název práce: **Lexikografická analýza hesel z tematické oblasti "automobilový průmysl" v tištěných a internetových slovnících.**
Autorka práce: **Klára Tůmová**
Vedoucí práce: **PhDr. Jana Pešková, Ph.D.**

Předkládaná bakalářská práce se zabývá lexikografickou analýzou vybrané tematické oblasti s tím, že si stanovuje za cíl "*zjistit, zda se slovníky dokáží vypořádat s nepřetržitým vstupem hesel do moderního jazyka*" (str. 8). Práce je koncipována standardně, tj. autorka zařazuje do teoretické části oddíl o lexikografii o typech slovníků, část praktická představuje výsledky analýzy jednotlivých lemmat ve vybraných slovnících.

Je pozitivní, že se v teoretické části autorka opírá o řadu relevantních publikací a snaží se vedle sebe (či proti sobě) klást různé koncepce a definice jevů, se kterými bude pracovat. Opírá se o autory české i zahraniční (španělské a anglické) provenience a snaží se jejich definice komentovat. Pro dělení slovníků se pak opírá o autoritu Fr. Čermáka, z jehož klasifikace vychází a doplňuje ji o příklady slovníků českého a španělského původu. Připomínku v tomto ohledu mám ke způsobu uvádění přímých citací, kdy je nejprve představena citace jako samostatný výpovědní celek, po němž následuje věta "*takto zní jedna z definic...*" atp. (např. str. 12 a dále).

Co se týče pojetí teoretické části jako celku, domnívám se, že pokud je cílem práce postihnout, zda a do jaké míry vstřebávají soudobé slovníky novou slovní zásobu, nemělo by chybět jednak nějaké zamyšlení ohledně vztahu slovníků a neologie, podpořené odbornou literaturou z oboru lexikografie, jednak případné názory na identifikaci neologií a jejich dokumentaci. Autorka se zaměřila spíše na představení pojmů jako *lexikologie*, *lexikografie*, *slovníkové heslo*, *makro* a *mikrostruktura* a na představení klasifikace slovníků, což je v pořádku, nicméně v některých pasážích jsou předkládané informace pro tuto úroveň a typ kvalifikační práce poněkud obecné, základní a známé. Dále na str. 18 nacházíme slibnou formulaci "*zmapují tak současnou produkci španělsko-českých a česko-španělských slovníků*", která však není zcela naplněna: ani z textu, ani z bibliografických údajů nevyplývá, že by autorka realizovala rešerši produkce uvedeného typu slovníků.

Praktická část představuje, jak již bylo řečeno, analýzu konkrétních lexikálních jednotek, které autorka zvolila na základě publikace *Technická rukověť motocyklisty* (Nepomuck, Janneck 2009) a porovnávala je ve vybraných slovnících. Autorka v úvodní pasáži objasňuje svůj postup krok po kroku, což příjemci dovoluje sledovat jí zvolenou metodu. Jejím cílem je zjistit, "*jak se s touto rychle rozrůstající sférou vypořádala slovníková produkce. Průzkum by měl také ukázat, zda je vůbec možné tyto náhlé změny včas zaznamenávat do slovníků, zda jsou tištěné slovníky stále vhodnými pomocníky pro překladatele a tlumočníky [...]*" (str. 27). Takto formulovaný cíl slibuje zajímavé výsledky, nicméně domnívám se, že je možné polemizovat se zvoleným postupem pro jeho dosažení. Předkládám proto několik otázek/připomínek, které jistě poslouží jako náměty k diskusi při obhajobě.

1. Vzhledem ke stanovenému cíli práce (viz citace výše) se táži, zda výběr slovníků a zejména jejich počet je skutečně plně dostačující pro to, aby autorka mohla učinit závěry o tom, zda moderní slovníky reagují či nikoliv, případně jak, na vstupy neologií. Snad by bylo v tomto ohledu záhodno předem definovat neologismy, alespoň v hrubých obrysech a se zřetelem na cíle práce, totiž záznamy nových přijetí slov (významů) ve slovnících. Např. výraz *bujía*, které autorka analyzuje, se objevuje již v prvním vydání slovníku španělské Královské Akademie, samozřejmě ve svém základním významu – "svíčka". Jaký nástroj by autorka použila pro

ověřování toho, zda se slovník zachycuje nová přijetí/nové významy? A jak by tedy definovala neologii/neologismy v tomto ohledu?

2. Co se týče volby slovníků, má autorka zvláštní důvod pracovat s druhým, tedy neaktuálním vydáním *Česko španělského slovníku* od Dubského a Rejzka (1. z r. 1964, poslední 4. z r. 1993)? Zde ještě upozorňuji na nepřesné formulace na str. 27, kde autorka označuje vydání z roku 1980 za první a nejasně formuluje, že se jedná o "*druhou publikaci*" SPN – pravděpodobně je míněno "*druhé vydání*".
3. Další připomínku směřuji k volbě analyzovaných výrazů, kdy se autorka inspirovala *Technickou rukověťí*, nicméně tato publikace je zaměřená spíše na komponenty vozidel. Lze tudíž očekávat, že poskytne takovou slovní zásobu, která by odrazila původní autorčin záměr, tedy *nové trendy, metody, výroby* (str. 27) a *moderní technologie* (str. 8)? Čistě laicky bych očekávala analýzu slovní zásoby typu *vehículo híbrido, emisión, autopiloto, proyección holográfica / Plug in híbrido, samoříditelná vozidla, tempomat, parkovací senzory, airbagy*, atp. Zdá se mi totiž, že značná část výrazů, které autorka zvolila k analýze, představuje neologismy sémantické (rozšiřování významu) od slov, která patří/patřila k základnímu či všeobecnému lexikonu jazyka: například výraz *freno* se objevuje již ve slovníku Nebrijy (1492) či v 1. vydání RAE, výraz *catalizador* eviduje RAE od r. 1914, výraz *pistón* dokonce již od r. 1788. Domnívám, že toto je skutečný důvod autorčina závěru, že "*podstatné technicizmy ze sféry automobilového průmyslu obsahují i slovníky obecného zaměření*" (str. 45).

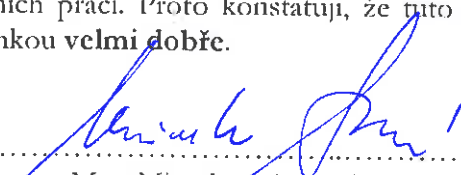
Na druhou stranu, i přes výtky směřované k výběru slovníků i pozorovanému vzorku považuji závěrečnou diskuzi nad výsledky analýzy za zdařilou. Autorka v rámci toho, co jí umožnil zvolený vzorek i metodologie, detailně vyhodnocuje výsledky a upozorňuje na problematické jevy a vztahuje je ke svým očekáváním. Oceňuji také ověřování kolokací zvolených významů. Je patrné – a pozitivní, že se autorka snaží vzorek popsat co nejpodrobněji, což ovšem na druhou stranu vede k jakési metodologické nejednotnosti v postupu analýzy. Ovšem zejména tato závěrečná pasáž mě vede ke kladnému hodnocení práce.

Poslední bod směřuji k jazykové stránce práce. Textu by jistě prospěla větší formulační pečlivost: v textu se vyskytují pasáže bez propracovanější syntaxe, leckdy s nepropracovanou koherencí (explicitní koherence je nahrazována grafickým členěním); text není prost překlepů a chyb v interpunkci. Někdy jsou a jindy nejsou citátová slova uváděna v kurzívě, u vlastních zahraničních jmen se občas vyskytuje nesprávná deklinace (*Joana Coromina, Manuela Seo Reyman*); ženská příjmení bych doporučila přechylovat (*od Maríí Moliner →ové*). Pozor na výraz *Hispánská Amerika* (str. 26).

Také redakční úpravy by si bývaly zasloužily větší pozornosti. Není sjednocen formát dlouhých referencí pod čarou, některé reference uvedené v textu pod čarou chybí v závěrečné bibliografii (např. Martínez de Sousa, Kandau, Lotko + na str. 24 zkrácená reference Winkler 2009, Nádběla 2006). Nejednotný je také formát samotných bibliografických referencí: někde je uveden celkový počet stran, jinde nikoli; totéž u ISBN. Článek Filipce má formát knižní publikace a Félix Córdoba Rodríguez je v textu uváděn někde podle druhého příjmení.

Závěr: Vzhledem k výše uvedenému se domnívám, že Klára Tůmová, i přes veškeré mé výhrady, prokázala základní schopnost koncepční práce spočívající ve vytyčení cíle a metody, jak tohoto cíle dosáhnout, výsledky zdokumentovat a vyvodit z nich patřičné závěry. Domnívám se, že její práce splňuje nároky kladené na tento typ kvalifikačních prací. Proto konstatuji, že tuto práci **doporučuji k obhajobě** a předběžně ji hodnotím známkou **velmi dobře**.

V Českých Budějovicích, 29. května 2018.

Mgr. Miroslava Aurová, Ph.D.